

Dinsdag 25/08/1914 - ochtendeditie

Parijs, 24 augustus. Naar de Liberté verneemt is Charleroi nog steeds het centrum van de slag, welke op beide oevers van de Samber is begonnen. Gisteravond werd zwaar kanongebulder gehoord tot Maubeuge toe. Ook wordt geschutvuur gehoord ten noordwesten van Jeumont in de richting van Bergen. Tal van gekwetsten zijn te Maubeuge en te Valenciennes aangekomen. Zij verklaren gewond te zijn in een hevig gevecht, dat eergisteren bij Marchiennes (ten zuidwesten van Charleroi) is geleverd.

De Temps verneemt dat de Duitsers zaterdag tussen 12 en 2 uur 's middags een villa boven Charleroi hebben beschoten en in brand gestoken. Zij waren langs de linkeroever van de Samber gekomen. Zaterdagavond kwamen de Fransen aan. De Duitsers schoten op hen uit de huizen in de benedenstad, waarop de Fransen dat deel der stad begonnen te bombarderen.

Zaterdag hebben de Duitsers Marchiennes, Monceau, Anderlues, Chatelet, Chatelineau, Fontaine en Evêque (plaatsjes in de omgeving van Charleroi) in brand gestoken. Ook hebben ze Thuin ten zuiden van Charleroi bezet.

Over de grote veldslag in België heeft het Franse ministerie van Oorlog hedenmiddag om 3 uur bekend gemaakt dat de Fransen een drievoudige aanval doen. Eén leger is van Waver in zuidelijke richting vertrokken en rukt over Neufchâteau tegen de Duitsers in Luxemburg op; een tweede leger, vertrokken van Sedan, trekt door de Ardennen en valt de Duitsers aan op hun opmars tussen de Lesse en de Maas; het derde leger, in de streek van Chimay, valt de Duitse rechtervleugel aan tussen Samber en Maas. Het wordt gesteund door een Engels leger, dat uit de omtrek van Bergen is vertrokken.

Er zijn verscheidene aanwijzingen dat de krachtige inzet van de strijd door de Engelsen een gunstige werking heeft, zowel materieel als moreel.

Antwerpen, 24 augustus. De vandaag ontvangen berichten over de veldslag in Zuid België op de lijn Luxemburg-Bergen, zijn zeer gunstig voor de bondgenoten.

Parijs, 24 augustus. Het heden uitgegeven officiële communiqué luidt: onze legers die tegenover de vijand staan, zijn eergisteren overal tot een onstuimige aanval overgegaan. Tussen de Moezel en Bergen woedt thans over de hele linie een grote veldslag. Er wordt met verbittering gevochten.

Londen, 24 augustus. Het officiële persbureau meldt, dat het Engelse leger de hele zondag zelfs tot na het vallen van de avond met de vijand slaags is geweest in de buurt van Bergen en zijn stellingen heeft behouden. Het persbureau heeft geen kennis van de verliezen in deze strijd. De lijst zal zo spoedig mogelijk openbaar gemaakt worden.

Parijs, 24 augustus. Hier van betrouwbare zijde ontvangen berichten van het slagveld in België, melden, dat de Engelsen krachtig aan de strijd deelnemen. De Engelse artillerie heeft grote uitwerking.

Antwerpen, 24 augustus. Koning Albert heeft luitenant-generaal Bertrand bevorderd tot generaal wegens zijn dappere houding tegenover de vijand.

Berlijn, 24 augustus. Duitse spoortreinen rijden zonder bezwaar tot Luik door. De Duitsers geven toe, dat de Franse officieren heldendaden verrichten. Maar ze bereiken niets tegen de grotere voortreffelijkheid van de Duitse geweren en kanonnen.

Antwerpen, 24 augustus. De militaire gouverneur beveelt dat al wie van 9 tot 22 augustus brieven van Duitse onderdanen heeft ontvangen, die dient in te leveren op straffe als spion beschouwd te worden.

Maastricht, 25 augustus. Van een heer, die vandaag uit Visé kwam, hoorde ik dat daar nog steeds huizen in brand gestoken worden. Vanmiddag zelfs brandden er nog een veertigtal huizen. Uit het gedeelte van Visé aan de overkant der brug werd nog een gewonde Belg gebracht; hij schijnt bij ongeluk een schot in het been gekregen te hebben. In Eben, Emaal en Kanne was niets meer van Duitse troepen te bespeuren.

Volgens een ooggetuige uit de buurt van Luik is daar alles kalm, ongeveer 45 huizen zijn er in de as gelegd.

Antwerpen, 21 augustus. De Engelse consul heeft aan Engelse schepen tot nader order verboden de haven van Antwerpen te verlaten. Dit verbod berust op een nota van de Britse admiraliteit, waarin de gevaren worden aangeduid welke de vaart door de Noordzee oplevert doordat de Duitsers maar steeds voortgaan met het leggen van mijnen.

Indrukken uit Luik. Een onzer oorlogscorrespondenten schrijft ons op 23 augustus uit Luik:

In de avenue Rogier, in het centrum van Luik gelegen, heb ik een dier staaltjes van volharding, doorzettingsvermogen en wil tot slagen gezien, die het legerbestuur der Duitsers tentoon spreidt, en werkelijk vermelding waard is. Het zware geschut, dat natuurlijk de bewegingen van het leger niet in eerste linie behoeft te volgen, en slechts gebruikt wordt wanneer de dringende noodzakelijkheid het gebiedt in te grijpen, was eerst na de bezetting der stad Luik in de

stad aangekomen. Het vervoer dier machtige kanonnen kost uit de aard der zaak zeer veel tijd, vandaar dan ook dat de forten te Luik het zo lang tegen de Duitse troepen hebben kunnen uithouden; immers bij de eerste aanval was in hoofdzaak slechts veldgeschut ter beschikking, waarvan de werking tegen de gepantserde en gebetonnerde werken der forten was als die van een propenschietter tegen een zandzak.

Toen echter het zware belegeringsgeschut was aangekomen en opgesteld, hebben onderscheiden forten het niet meer kunnen houden en zijn toen opgegeven. Door het in bezit nemen der forten kwam het zware geschut vrij en kon weer voor hetzelfde doel tegen andere forten worden gebruikt. Daar nu de eigenlijke stad Luik gemiddeld ongeveer 6000 à 7000 m van de forten is verwijderd en deze dus door in die stad opgesteld belegeringsgeschut konden worden onder vuur genomen, werd een tweeledig doel bereikt. En wel ten eerste, dat niet ieder fort afzonderlijk behoefde beschoten en belegerd te worden, waarvan tijdverlies voor de artillerie het gevolg zou zijn, ten tweede, dat een verplaatsing over grote afstanden der stukken niet behoefde plaats te hebben. Daarbij, en dit is niet uit het oog te verliezen, konden bij een beschieting der forten van Luik uit, de Duitsers vrijwel zeker zijn dat hun vuur niet uit de forten zou worden beantwoord. De Belgische artillerie toch zou dan allicht bezitting en eigendom der landgenoten hebben vernield.

Om nu, na deze onwillekeurige afdwaling terug te komen tot hetgeen ik op weg naar de Avenue Rogier kon waarnemen en te komen tot wat zo mijn bewondering gaande maakte, zal het de in allerhande militaire wetenschappen minder ingewijde lezer wel duidelijk zijn, dat vestinggeschut van zo zwaar kaliber een enorme gewicht heeft. In onderdelen nu waren de stukken binnen Luik gebracht, stuk voor stuk gedemonteerd, om later weer te worden in elkaar gezet. Het transport geschiedde eenvoudig op speciaal daarvoor meegebrachte

rails, die over de geasfalteerde straten gelegd waren. Bewonderenswaardig toch ook hier is het, hoe alles geregeld en voorzien was. Er werd en mocht niet op worden gerekend misschien rails van tramlijnen voor het gebruik te zullen vinden, of die in een aan industrie zo algemeen rijke stad als Luik te zullen aantreffen, neen, niets mocht van het toeval afhangen, van het toeval dat zo belemmerend, ja verlamdend kan werken op voorgenomen belangrijke militaire operaties.

Inmiddels deed de maag haar rechten gelden. Ik had een indruk gekregen van het doen en doorzetten der Duitsers in een veroverde veste, het werd tijd eens eraan te gaan denken ook voor de inwendige mens te zorgen. Wellicht had ik de gelegenheid gedurende het dejeuner nog eens deze of gene officier te spreken en met hem aan het keuvelen te raken. Holländer te zijn is werkelijk een soort introductie, mits niet op zijn pas vermeld staat dat hij ... journalist is. Mij was opgevallen, dat in het Grand Hotel verscheidene generale stafofficieren in- en uitliepen. Werkelijk waren daar, zoals mij bij informatie bleek velen van die tot het intellectuele puikje van het leger behorende officieren ingekwartierd, of beter hadden er zich ingekwartierd, en was er een tijdelijk bureau gevestigd. Aangezien ik van de veronderstelling uitging, dat in een hotel en dan nog wel in een Grand Hotel, wel een dejeuner zou zijn te verkrijgen, stapte ik vrijmoedig binnen.

Het wemelde er van ordonnansen. Kelners zag ik bijna niet. Eindelijk kon ik zo een zwartgerokt heerschap te pakken krijgen. Geben Sie mir die Karte bitte. Hoogst verwonderd, vragend, gezicht van de anders goedige uitzijende en in normale omstandigheden zo serviele bediende! Ik wilde mij nog duidelijker uitdrukken, misschien kon hij denken dat ik een land- of stafkaart bedoelde. "Ich meine eine Frühstückskarte." Hier werd het toppunt der verwondering bereikt. "Eine Frühstückskarte? Die haben wir hier nicht. Ausserdem speisen

hier nur die Herren Officieren.” Ik merkte duidelijk, dat ik in de stad was waar de civilist “nur”, de militair “alles” is.

Dus een ander restaurant opgezocht. Ik belandde in de “Phare”, waar ik een dier onvoorziene ontmoetingen had, die slechts journalisten in de uitoefening van hun vak kunnen hebben. Tot mijn niet geringe verbazing zag ik daar, verscholen achter een “goed merk” zitten twee Hollandse collega’s.

Grote verbazing ook hunnerzijds. Hoe ik er gekomen was. Ik vertelde mijn lijdensweg en zag met weemoed naar mijn bestofte onderdanen. Luik, het doelpunt der krantenschrijvers, was ook hun voornemen geweest reeds lang met een bezoek te vereren. Er was trouwens een onderlinge, zij het ook geheime, wedstrijd wie het eerst die stad zou binnendringen. Gedurende het dejeuner werd van gedachten gewisseld en wederkerig steun en hulp toegezegd bij het bezorgen van particuliere brieven uit Nederland aan daar wonende landgenoten gericht ofwel bij het inzamelen van informatie over personen, zaken en wetenswaardigheden. In Maastricht zouden we elkaar weerzien, ‘s avonds, anders de volgende dag. En zo toog weer ieder zijns weegs vertrouwend op onderlinge, collegiale medewerking, die niet beschaamd werd.

Tegen zes uur verliet ik weer de woelige stad. Een flinke mars terug lag nog voor me. Geen hindernissen of moeilijkheden deden zich voor tot voor de brug bij Lixhe. Een wachtpost hield mij aan. Aan mijn verzoek tot de commandant te worden geleid, werd niet op bepaald beleefde wijze voldaan. Doch het gelukte mij na enige pourparlers de man te overtuigen dat het zijn plicht was aan mijn verzoek te voldoen. Zo dicht bij de Hollandse grens, na zoveel moeite gedaan te hebben een plan ten uitvoer te brengen en dan nog de kans te lopen terug te worden gestuurd langs dezelfde weg en te voet, dat was werkelijk te veel verlangd. De officier, beleefd, correct, doch beslist

optredend, maakte zwarigheden mij te doen passeren, immers het was avond en reeds donker. Mijn bekendheid met de Brückehauptmann aan de andere zijde verrichtte opnieuw wonderen. Naast een ijzig zwijgend onderofficier, een man waaruit ook geen één woord te krijgen was, met geladen geweer waarop de bajonet, kon ik mijn tocht over de brug vervolgen.

De handen had ik op de rug; hij zou wellicht kunnen denken dat ik een of ander moordtuig verborgen had in de zakken van mijn pantalon en onverhoeds, zoals was voorgekomen, daarvan had willen gebruik maken. Met de meeste welwillendheid werd ik door mijn nieuwe kennissen ontvangen. Op mijn aandringen kreeg ik een pionier mee, die mij tot dicht bij de Nederlandse grenzen ter mijner veiligheid zou vergezellen. Daar trof ik weer mijn auto, waarin ik, is het niet begrijpelijk, ingedut was toen ik mijn hotel bereikte en daar nog even het kort bericht samenvatte dat u telegrafisch heeft bereikt.

Over mijn tocht naar Aken en ander nieuws schrijf ik u morgen.

De Franse regering deelt mee dat de grote slag in het zuiden van België tussen de Duitse en de gecombineerde Franse en Engelse legers, vermoedelijk verscheidene dagen zal duren. Het front der legers staat op een lijn van Bergen tot aan de grens van Luxemburg. De krijgsverrichtingen zijn vooral op de rechtervleugel van de Fransen, door het moeilijke terrein, lastig.

Te Antwerpen.

De Nederlandse consul-generaal te Antwerpen seint ons, ten stelligste het aan de Kölnische Zeitung in ons blad van zaterdag ontleende bericht omtrent een schending van het zogenaamde Duitse kerkhof, die zou hebben plaats gehad, te moeten

logenstraffen. Een Duits kerkhof bestaat niet eens te Antwerpen. Ook wat van slechte behandeling en vermoording van Duitse vrouwen in dat bericht wordt gemeld, moet worden gelogenstraft. De orde wordt te Antwerpen uitmuntend gehandhaafd tot alle eer der autoriteiten.

Onze correspondent te Antwerpen meldt ons nog, dat al wat te Antwerpen in de aanvang van de oorlog is gebeurd zich bepaald heeft tot enige gebroken ruiten.

Ik kan ook verzekeren, voegt hij hieraan toe, dat hier niet een persoon wegens spionage of om andere redenen is gefusilleerd.

We behoeven niet te zeggen, dat het ons leed doet, het bericht van de Kölnische Zeitung, dat van a tot z onjuist blijkt, in onze kolommen te hebben overgenomen.

Men meldt ons uit Budel op 24 augustus:

De burgerij van Budel heeft heden een dag van spanning doorleefd over het lot van de deken en de burgemeester van de Belgische stad Bree. Telkens nieuwe vluchtelingen uit Bree zijn hier heden binnengekomen. Van een gezin is onderweg een ziek kind gestorven. Een andere familie was per rijtuig gevlucht, het paard sloeg op hol en liep zich dood. In dat rijtuig bevonden zich twee zieken, die hier later over de grens in een auto doorgingen naar hun betrekkingen in de omtrek van Den Bosch.

Toen kwam de tijding dat Bree in brand gestoken was en dat hedenavond Hamont, hier vlak tegenover, dit lot zou delen. Deze geruchten waren zo hardnekkig, dat een der Nederlandse officieren met de oudste dochter van burgemeester Martens, en uw berichtgever, hier de toren beklommen, maar aan de hijge kim geen vlammen konden ontdekten. Steeds heviger werd de onrust op deze

reeds zo drukkende dag. Tot vanavond te half tien een auto, met de witte vlag voorop, tot onze grens door een Duits, van daar af door een Nederlandse soldaat begeleid, Budel binnenkwam, en stil hield voor het huis waar mevrouw Martens logeert. Als een lopend vuur ging het overal rond: de burgemeester van Bree is vrij; hij is hier binnengekomen!

Heel Budel stroomde samen voor de kleine woning en alle mensen waren gelukkig.

De oudste zoon vergezelde zijn vader. Nadat deze gisteravond onder verontschuldigen voor de krijgsraad te Bilzen was ontslagen, vervoegde zich aan zijn huis te Bree hedenmorgen te half acht opnieuw een Duits officier, die hem gelastte in de auto te stappen; bij weigering zou hij worden gefusilleerd. De auto bracht de gijzelaar eerst naar Bilzen terug, vanwaar de krijgsraad bleek te zijn vertrokken naar Tongeren. Hier werd de burgemeester opnieuw langdurig verhoord. Deze raad verklaarde de gendarmen niet als militairen te beschouwen, zodat zij het er dus voor hielden, dat de drie wielrijders door niet-militairen zijn beschoten.

Inmiddels zijn de lijken van de twee gesneuvelde Duitse soldaten opgegraven, om de kogels nader te onderzoeken.

De deken van Bree is nog als gijzelaar in arrest. Burgemeester Martens heeft op erewoord moeten beloven om binnen acht dagen voor de Duitse krijgsraad terug te keren. Hij is hiertoe in het bezit gesteld van een Duits paspoort.

De Belgische burgemeester heeft zich inmiddels met enkele goede vrienden hier te Budel naar de pastorie begeven om daar nader raad te schaffen. Vermoedelijk gaat hij deze dagen naar Antwerpen om advies.

De burgemeester heeft vanmiddag van Tongeren uit, eerst twee uur gelopen tot hij een wagen kon vinden die hem naar Zutendaal wilde brengen. Van daar uit is de grijsaard per rijwiel naar Breda gekomen en vervolgens per automobiel hierheen.

Deze auto is onder Nederlands militair geleide aanstonds over de grens op Belgisch grondgebied gebracht.

De chauffeur deelde mij mee, dat noch Bree, nog Hamont in brand zijn gestoken. In de stad Bree waren niet meer dan een 50 burgers over, die angstig rondliepen in hun beste kleren, met wat zij aan kostbaarheden konden meevoeren in kleine bundels samengepakt.

Men schrijft ons uit Maastricht, op 23 augustus.

Vluchtelingen blijven nog steeds aankomen. Vandaag ook mannen uit Visé, die door de Duitse troepen daar gehouden waren om in hun dienst te werken en die kans hebben gezien te vluchten. Toen ik in de rijkskweekschool was hedenavond, kwam daar juist een familie aan uit Hermail (tegenover Argenteau). Een kruiwagen met een kist en wat beddengoed erop, was alles wat ze meebrachten. Ook mensen uit Lixhe hebben hier een toevluchtsoord gezocht. Er is een nieuwe "brückencommandant" gekomen, die bevolen had (volgens de mensen), dat de mannen weg moesten, de vrouwen konden blijven. Toen zijn ze maar allen heengegaan. Overal op straat oloopjes. Karren met huisraad en kleren bevracht langs het Vrijthof, stilhoudend voor een der cafés en daaromheen massa's nieuwsgierigen. Waar ze allen ondergebracht moeten, als er nog meer komen, weten we niet. In de rijkskweekschool zaten er hedenavond, nadat op de plaats door een geestelijke een godsdienstoefening was gehouden, ongeveer 500 aan de avondmaaltijd, bestaande uit brood met vlees, koffie en een krentenbroodje toe.

Dinsdag 25/08/1914 - avondeditie

De grote slag in Zuid België.

De Fransen trekken terug.

Parijs 25 augustus. Te middernacht maakt het ministerie van Oorlog bekend, dat het Franse leger, dat had aangevallen, heeft moeten terugtrekken. Aan beide zijden zijn aanzienlijke verliezen geleden.

Het is te verwachten, aldus verder het officiële bericht, dat de Duitse cavalerie, over Roubaix en Tourcoing (bij Rijsel), een gedeelte van het Franse grondgebied zou binnentrekken. Niettemin blijft het Franse defensief ongeschokt.

Parijs, 25 augustus. De verdere bijzonderheden van het officiële bericht van middernacht zijn, dat ten westen van de Maas het Engels leger, dat op de linkervleugel stond, werd aangevallen door de Duitsers. Zich bewonderenswaardig houdend onder het vuur, hebben de Engelsen met hun gewone onbewogenheid weerstand geboden.

Het Franse leger (blijkbaar eveneens ten westen van de Maas) ging zelf tot de aanval over. Twee legerkorpsen, waaronder de troepen uit Afrika, hadden een zeer moorddadig vuur en tegenaanvallen te doorstaan. Ze hebben moeten terugtrekken na de vijand reusachtige verliezen te hebben toegebracht.

Ten oosten van de Maas zijn de Franse troepen door een zeer moeilijk terrein opgerukt. Zij werden krachtig aangevallen en hebben eveneens moeten terugtrekken.

De worsteling, zo luidt verder het officiële bericht, zal gedurende verscheidene dagen een wisselend verloop hebben. Het Franse leger neemt een verdedigende houding aan tot op het ogenblik, dat generaal Joffre opnieuw het bevel tot de voorwaartse beweging zal geven. Het Duitse leger heeft zozeer geleden, dat het de tegenaanval moet staken om nieuwe stellingen in te nemen.

Londen, 25 augustus. Uit een bericht van de Franse ambassade blijkt, dat de Fransen ten westen van de Maas bij hun aanval gestuit zijn op een tegenaanval van het keurkorps der Pruisische garde, die er na reusachtige verliezen geleden te hebben in slaagde de Fransen terug te werpen.

Ten oosten van de Maas werden de Fransen bij hun oprukken blootgesteld aan een krachtige tegenaanval in de uitlopers van de bossen. Ze werden gedwongen terug te trekken over de Semois (langs de grens van Belgisch Luxemburg en Frankrijk).

Onze troepen, deelt de Franse ambassade verder mee, en de Engelse troepen kregen toen bevel de stellingen in te nemen op de dekkingslinie, die niet zou zijn verlaten, als niet de bewonderenswaardige inspanning der Belgen ons in staat had gesteld in België op te rukken. Onze cavalerie heeft in het geheel niet geleden. Ons geschut heeft zijn overwicht bewezen. De officieren en soldaten verkeren in de beste fysieke en morele toestand.

Parijs, 25 augustus. De Echo de Paris heeft laat in de nacht nog de volgende bijzonderheden van militaire zijde vernomen.

Zaterdag en zondag hadden we door een offensieve beweging getracht, het Duitse leger, dat dan terug had moeten trekken, in tweeën te snijden. Sedert hebben wij de aanvallende beweging voortgezet, die nu een verdedigende is geworden.

Aan de kant der Fransen, aldus verder de Echo de Paris, stonden ongeveer 400.000 man en 40.000 Engelsen.

Op een gegeven ogenblik waren de troepen uit Afrika ten westen van de Maas meester van het terrein. De Duitsers wankelden, doch in het dreigende gevaar lieten zij de garde stormlopen.

Onze Afrikaanse troepen hebben toen, verzwakt door de grote verliezen, moeten wijken, doch de Pruisische garde was als gedecimeerd.

De bondgenoten zijn in België op aanzienlijke Duitse strijdkrachten gestoten. Tegenover de 440.000 man der bondgenoten moeten 700.000 tot 800.000 Duitsers staan. De Duitsers hadden de voordeligste stellingen; wij zijn onder ongunstige omstandigheden tot het offensief overgegaan.

De goede dekkingslinie, waarop wij ons hebben teruggetrokken, is die, welke wij reeds van de eerste dag der mobilisatie af hadden bezet.

Oostende, 24 augustus. Ik heb zojuist een onderhoud gehad met een vluchteling uit Charleroi, die een gedeelte van de reusachtige slag heeft bijgewoond, die sinds zaterdagmorgen in het zuiden van België aan de gang is (was). Het doel van de Duitsers, die langs alle beschikbare wegen uit het oosten en westen van Brussel kwamen opzetten, was een overgang over de Samber te forceren, op zoveel plaatsen als maar mogelijk is, teneinde Frankrijk te kunnen binnenrukken. Dat laatste zou dan waarschijnlijk langs de linie Valenciennes-Maubeuge plaats hebben.

Mijn zegsman verklaart, dat in de vorige week Franse cavalerie, dragonders en Afrikaanse jagers van Charleroi ver noordwaarts waren getrokken. Na een gevecht bezetten zij Gembloux; maar

omdat zij onvoldoende door infanterie gesteund waren, moesten zij voor de opmars van een talrijke Duitse macht terugtrekken op Charleroi. De Duitsers kwamen langs de wegen van Genappe en Fleurus voor Charleroi. Dat was zaterdagmorgen omstreeks 8 uur.

Op de Avenue du Viaduc hadden de Fransen machinegeweren opgesteld, die de weg van Genappe bestreken. Ook bij de Waterloopoort, waar de weg van Fleurus de stad binnenkomt, waren machinegeweren opgesteld. Echter waren slechts weinig mensen voor de bediening van de machinegeweren aangewezen.

De Duitsers dwongen 10 mijnwerkers, die nog zwart van de mijn, van hun werk kwamen, om voor de colonne te lopen, die de stad trachtte binnen te komen. Deze mijnwerkers hadden hun veiligheidslampen nog in de hand.

Mijn zegsman deelde ook nog mee, dat bij een ander gevecht in dezelfde streek de Duitsers zes burgers dwongen om aan het hoofd te gaan van een troep, bestaande uit een paar honderd man Duitse soldaten.

Bereden Duitsers, die het land en de stad doorkruisten, stootten overal op Franse ruitery en werden teruggedreven. De Franse infanterie was thans in voldoende sterkte opgedaagd om aan de Duitsers het hoofd te bieden. Voor zover men te weten kon komen, namen de Engelse troepen op een ander punt van de linie aan de slag deel. De hun opgedragen taak is uiterst belangrijk.

Andere pogingen der Duitsers om door te breken in de richting van Anderlues en Jumet werden bij Jumet afgeslagen.

Diezelfde dag is verder naar het noorden een afdeling Fransen van vijfhonderd man door de Duitsers in een bos in een hinderlaag gelokt en, naar het gerucht gaat, vernietigd.

De Franse artillerie nam toen het bos onder geschutvuur en verdreef de Duitsers.

Het resultaat van de strijd was, volgens deze berichtgever, die een lange en moeilijke tocht had gedaan van Charleroi naar Chimay en dan verder oostwaarts, dwars door België, dat tot op zondag, de Duitsers op alle punten waren tegengehouden.

Berlijn, 24 augustus. Meer voldoening dan de overwinningen op de Fransen wekte hier het bericht, dat ook een brigade Engelse ruitery verslagen is. De Duitsers snakken er naar, om met de Engelsen af te rekenen. De verbittering tegen Engeland is daarom zo groot, omdat men algemeen het gevoel heeft, dat Engeland de oorlog had kunnen, maar niet heeft willen verhinderen.

Berlijn, 25 augustus. Van de vesting Namen zijn vijf forten en de stad in onze handen.

Vier forten worden nog beschoten. Een val lijkt op handen te zijn.

Was getekend von Stein, kwartiermeester-generaal.

Maastricht, 25 augustus. Een Nederlander uit Namen, die hier gisteren aankwam, vertelde, dat de Duitsers reeds vijf forten genomen hadden. In de forten zijn Fransen en Engelsen.

Een ander, uit Tongeren komend, vertelde daar 42 wagons met gewonde Duitse soldaten te hebben zien voorbijtrekken.

Roosendaal 25 augustus. Vannacht om 1 uur heeft een zeppelin boven Antwerpen zes bommen op de Meir geworpen. Alle zijn ontploft. Er is veel materiële schade; enige burgerwachten werden gedood.

Berlijn, 25 augustus. De hele Belgische pers, met uitzondering van de bladen, die in Antwerpen verschijnen, komt uit in het Duits.

De door Duitsland benoemde gouverneur heeft bekend gemaakt, dat naast het Duits ook de Franse taal gehandhaafd blijft.

Men meldt ons uit Budel op 25 augustus:

Men is hier nog steeds vervuld van het pijnlijke avontuur van de burgemeester van Bree, die voorlopig in Budel gebleven is. Uit goede bron verneem ik daaromtrent nog de volgende bijzonderheden: de drie Duitse wielrijders, waarom alles gaat, waren tevoren in Bree gesignaleerd, en de gendarmerie, die, evenals onze marechaussee hier te lande, tot het Belgische leger behoort, had opdracht gekregen van haar militaire chefs om hen gevangen te nemen of te beschieten. De deken heeft gezien, dat dit laatste gebeurd is door gendarmen, allen in uniform. De lichtgewonde wielrijder heeft ditzelfde schriftelijk verklaard, maar de zwaargewonde, die sedert overleden is, heeft gezegd dat het burgers zijn geweest, omdat er burgers om hem heen stonden toen hij bij kennis kwam. Hij is daarna op een petroleumwagen geladen en onder Duits geleide naar Genk gebracht. Dit alles heeft zich afgespeeld op een half uur afstand van Bree in de richting van Genk.

De volgende ochtend werden de pastoor en de burgemeester als gijzelaars meegenomen.

De beide gijzelaars werden, na de wederwaardigheden, die ik gisteren heb gemeld, weer losgelaten.

Ik seinde u reeds hoe beide heren toen gisterenmorgen onverwachts naar Tongeren voor de krijgsraad terug zijn gebracht. Zowel Bilzen als Tongeren zijn geheel Duits geworden. De bevolking is grotendeels gevluht, en in de stad Tongeren kunnen Belgen zelfs niet meer in

cafés of hotels terecht, waar trouwens alle eten en drinken door de Duitsers in beslag is genomen.

Een zevental huizen zijn afgebrand; een der geestelijken van Tongeren is reeds zesmaal voor de krijgsraad gevoerd, onder dezelfde beschuldiging van schieten door burgers.

Een Duitse troepenmacht van 10.000 man begaf zich uit Tongeren in de richting van Tienen.

Inmiddels vernamen de beide gijzelaars dat de Duitse krijgsraad Belgische gendarmen, hoewel zij met het hele leger gemobiliseerd zijn, niet als militairen doch als burgers beschouwt. Deze krijgsraad bestond uit een Duitse generaal en de stadscommandant van Tongeren. Zij hielden zitting in een particulier huis. Na een verhoor van 5 minuten werd de burgemeester opnieuw vrijgelaten, doch nu onder voorwaarde dat hij binnen een week de acht gendarmen aan de Duitsers zou uitleveren. Van de burgemeester werd geen belofte of erewoord gevraagd. De deken moest als gijzelaar achterblijven.

De heer Martens heeft zich nu in verbinding gesteld met de Belgische gezant in Den Haag.

Toen ik hedenmorgen een fietstocht op Belgisch gebied langs onze grens maakte, ontmoette ik een jongeman, zoon van Nederlandse ouders, die op weg was naar zijn familie. Hij vertelde mij, dat hij op het slagveld van Halen had moeten helpen om de lijken te begraven. Een groot aantal mannen was er 24 uur mee bezig geweest. De gesneuvelde soldaten werden in de loopgraven gelegd en met kalk overdekt, de gesneuvelde officieren kwamen in speciale graven. Er waren in het geheel 3200 doden, merendeels Duitsers.

Van militaire zijde schrijft men ons:

Een hooggeacht lezer deelt ons, door bemiddeling van de redactie, mee, dat de Duitse troepen, welke voor Luik streeden, wel degelijk gemobiliseerde afdelingen kunnen geweest zijn. Hij grondt dit vermoeden op het feit, dat hij de eerste augustus in de trein tussen Keulen en Holland gehoord heeft uit een gesprek van een Duits hoofdofficier, dat het zevende korps toen al gemobiliseerd was. Later vernam hij, dat in de buurt van Duisburg 25.000 telegrammen waren verzonden, om leger- en landweerplichtigen individueel op te roepen.

Hoewel de Duitser, bewust van eigen kracht, zich dikwijls schuldig maakt aan wat wij noemen opsnijderij (wat hem heus niet kwalijk is te duiden), kan het wel degelijk waar zijn, dat delen van het genoemde korps op verhoogde sterkte zijn gebracht. De Duitse militaire autoriteit houdt niet van halve maatregelen!

Men gelieve echter te bedenken dat mobilisatie niets meer betekent dan de sterkte aan manschappen aanvullen. Elke troep heeft zijn trein en de treinvuigtugen zijn, op enkele na, in vreedestijd niet bespannen. De lezer zal ons niet kwalijk nemen, dat we het juiste aantal vuigtugen van een Duits korps niet, zonder aantekenboekje, kunnen opgeven. Wij schatten het op 1800 à 1900, de artillerie niet meegerekend. Deze vuigtugen moeten grotendeels worden opgeladen, tuigen gepast, enzovoort. Is dit alles gereed, dan volgt nog het inladen en vervoer per trein. De sterkte van een legerkorps met grote trein stellende op 42.000 man, 14.000 paarden en 2200 vuigtugen, kunt u zelf nagaan wat daarvoor nodig is, aan aantal treinen en tijd. Die treinen moeten met tussenuimte van bijvoorbeeld een half uur rijden, indien ze dezelfde lijn volgen, en, wat erger is, weer worden ontladen. Kan dit aan de stations niet geregeld geschieden, dan staat de zaak spoedig stop.

Niettegenstaande de gegevens van waarde hierboven vermeld, durven we blijven volhouden, dat de beproefde strategische overval van Luik niet is geschied ondermeer door het gemobiliseerde zevende korps. Wel zal, zoals de hooggeachte berichtgever meldt, de sterkte der infanterie zijn opgevoerd en misschien ook de artillerie met verminderde bespanning zijn uitgerukt, op oorlogssterkte was het korps echter, naar onze mening, niet.

Merkwaardig, dat een ander belangstellend lezer ongeveer 10 augustus aan de redactie schreef dat hij beslist wist dat het zelfde zevende korps nog niet was vertrokken. Hij heeft die dag de troepen nog te Munster gezien en wist ook van familieleden, dat er nog geen bevel tot vertrek was gegeven.

Enfin, hoe de vork in de steel zit zullen we later vernemen, wanneer de grote generale staf te Berlijn de gegevens publiceert.

Van Duitse zijde.

Aan telegrammen, gisteren van Duitse zijde uit Berlijn, aan ons gericht, ontlene wij, met weglating van veel dat reeds bekend is of overbodig lijkt, het volgende:

In het zuiden omsingelt het leger van de Beierse kroonprins steeds enger de Franse troepen, die zich oplossen.

In België rukken de Duitsers stelselmatig door.

Behalve de munitiefabriek van Herstal is ook die te Seraing in Duits beheer genomen. De arbeiders bieden zich willig aan, vooral nu hun om de duurte der levensmiddelen 50 percent opslag wordt gegeven. (Van andere zijde hebben wij vroeger al het bericht gebracht, dat het werkvolk zich niet aanbiedt.)

De oorlogsschatting (in Luik vermoedelijk), die hier te Berlijn zeer matig wordt gevonden, wordt nu, na aanvankelijke terughouding, geregeld geheven.

De uitwerking van de beschieting van Namen wordt steeds duidelijker.

Het zware belegeringsgeschut, dat de forten van Luik heeft vernield, is nog volkomen in goede staat. Eerst als het maximum aantal schoten, dat voor elk soort geschut in Duitsland vast staat, is afgevuurd, vermindert gaandeweg de schootsverheid, maar ook dan nog zijn de vuurmonden bruikbaar. De kanonnen van 7,7 cm van de artillerie te voet kunnen zonder schade ten minste 6000 schoten afvuren; de kanonnen van 10 cm ten minste 4000 en de zware veldhouwitsers 02 ten minste 6000. De veldartillerie heeft bij de kanonnen van 3,7 cm nog bruikbare vuurmonden na 7400 tot 7500 Schoten. Zelfs het belegeringsmortier van 21 cm is in staat zonder afwijkingen 6000 schoten te geven.

Een Engels oorlogscorrespondent, die bij de gevechten te Dinant is geweest, constateert, dat de Duitse geweren humane wonden (indien een dergelijke uitdrukking door de beugel kan) maken. Hij had een Franse soldaat gezien, die vijf kogelwonden had gekregen. Er waren geen edele delen en geen beenderen geraakt, en de soldaat zal spoedig weer in de gelederen kunnen terugkeren. De correspondent maakt ook de opmerking, dat van de Franse gewonden, de meesten aan benen of onderlijf waren getroffen. Er is een verband tussen dit feit en de uit de verte zo duidelijk waarneembare broeken der Franse soldaten.

Belgisch nieuws.

We knippen uit de Nieuwe Gazet (van Antwerpen) de volgende berichten:

Een hoofdofficier, ondervraagd naar het aantal doden en gewonden van het Belgisch leger, antwoordde: "Daaromtrent is niets met zekerheid bekend." Sommige die als gekwetst waren opgegeven, zijn eenvoudig door vermoeden overmand. Velen die op het appel ontbreken zijn krijgsgevangen. Men meent niet ver van de waarheid af te zijn als men de verliezen gezamenlijk begroot op 10.000 man, lichtgewonden inbegrepen. Na de verschrikkelijke gevechten, welke men kent, lijkt dit getal niet hoog, vooral als men bedenkt, dat er ongeveer 250.000 Belgen in het vuur zijn geweest. Gelijk men weet, heeft vooral het korps der officieren veel geleden. Enkele compagnies hebben al hun officieren verloren.

Het bekende vliegveld te Berchem is thans ingericht als vliegveld voor Duitse "tauben", waarvan er reeds een zevental zijn opgesteld.

De krijgsoverheid heeft zaterdagmorgen op de markten die in onze stad worden gehouden nogmaals een groot getal trekhonden, opgeëist voor de dienst der mitrailleurs in het leger. 's Namiddags werden de dieren reeds naar verschillende bestemmingen gezonden.

Verscheidene automobielen stonden nog aan de Sterre. Die, waarvoor nog geleiders waren, werden geladen met een groot aantal luchtkamers en buitenbanden en vertrokken naar Antwerpen. De overigen werden op bevel van de generaal-plaatsbevelhebber buiten gebruik gesteld. Te Antwerpen kwamen zij zaterdagmorgen aan en reden in een lange stoet door de stad. Men heeft er 130 geteld.

Zondag te Antwerpen. Aan alles voelden we de ontspanning der gemoederen. Hoe weinig nog de algemene staf ook laat doorlekken, toch wordt het volk als bij ingeving gewaar, wanneer het gevaar wijkt

of weer naderbij komt. Alleen bij de grootste feestelijke gelegenheden hebben we een zo ontzaglijke menigte op de straat gezien. Tussen zes en negen uur 's avonds kont men van de statie tot aan de Schelde slechts voetje voor voetje vooruit. Het scheen wel alsof gans de bevolking in de middenstad was samengestroomd. Zeer veel mensen van de buiten. De meeste vluchtelingen uit de omliggende dorpen zijn reeds teruggekeerd, doch nu liep de stad vol met familieleden van hier gelegerde soldaten, van wie de meesten reeds duchtig in het vuur zijn geweest. Zeer veel gendarmen ook, die ongewapend, met hun politiemuts, de stad doorkuieren. Dat zijn natuurlijk de gendarmen, die in de kleine steden van Oost-Vlaanderen, bij het naderen der Duitsers, het kamp hebben moeten opbreken.

Het is interessant, dat de Duitsers op de dag der bezetting van Brussel de Belgische vlag niet van het stadhuis hebben verwijderd.

Een correspondent schrijft daarover: van het stadhuis wapperden drie vlaggen: in het midden (en het hoogst) de Belgische vlag, rechts de Franse en links de Engelse. Toen de Duitsers het gebouw hadden in bezit genomen kwam de vlag van Brussel in top en daarnaast, maar lager, de Belgische vlag en de Duitse vlag.

De bezetting van Brussel.

In het Berliner Tageblatt zet de gepensioneerde majoor Moraht de betekenis van de inneming van Brussel door de Duitsers uiteen.

De politieke betekenis behoeft niet nader in het licht gesteld. De militaire betekenis is de volgende. Brussel bevat, gelijk andere grote steden, aanzienlijke voorraden en hulpmiddelen van allerlei soort. Ook is de stad het middelpunt van het geestelijk leven en dus van het hele land. En gelijk de meeste hoofdsteden, is Brussel het kruispunt

van de voornaamste verkeerswegen. De overgang van de stad in vijandelijk bezit betekent reeds daarom een verzwakking van de Belgische weerstandskracht en is misschien geschikt, om op die van het hele land invloed te oefenen. Men kan een dergelijke invloed op de oorlogvoering niet in elk geval erkennen. Zeer dikwijls betekent haar inneming slechts een gering bijkomstig voordeel. De bezetting van Berlijn door de vijand in de zevenjarige oorlog bleef zonder invloed op de algemene toestand. Ook in 1806 had zij geen beslissende uitwerking, omdat sterke afdelingen van de Pruisen en Russen, nog niet verslagen, te velde stonden. Tot de aanstaande beslissing op het westelijke oorlogsterrein zal ook de inneming van Brussel niet overwegend meewerken, maar ze zou een morele factor van nog niet te overziene betekenis worden. Van alle voordelen, die de Duitse wapenen behaald hebben, is de bezetting van Luik en Brussel niet te loochenen, en de indruk op de oorlogvoerende, neutrale en nog besluiteloze staten kan beslissende gevolgen hebben.

Nu rijst de vraag, vervolgt majoor Moraht: wat zullen wij met Brussel doen? “De stad zal de bewegingen van het Duitse leger niet ophouden. Die bewegingen zullen voortgaan volgens het plan, dat aan onze aanval ten grondslag ligt, en zich regelen naar de houding van de Frans-Belgische legers. Maar als we met onze krijgsmacht een punt van de vijand eenmaal bezet hebben, zijn we niet gewoon het weer uit handen te geven, en gelijk wij Luik door het herstellen van de verdedigingswerken “vast in handen” hebben genomen, zo zullen wij ons ook het bezit van Brussel weten te verzekeren. Waarom zouden wij niet dergelijke middelen te baat nemen, als Napoleon liet toepassen, toen zijn troepen het belangrijke Hamburg bezet hadden. Hij liet het in korte tijd van aarden werken, die weerstand konden bieden, voorzien en deinsde er niet voor terug, zelfs de meest welgestelde en best doorvoede Hamburgse burgers tot schansgraven

te dwingen. En wat winnen wij van operationeel standpunt? In de eerste plaats een grotere vrijheid van beweging, die voor onze legers een niet te onderschatten betekenis heeft. Dan de mogelijkheid om een oorlogsterrein te gebruiken, dat voor de krijgsvrachten van een leger van miljoenen soldaten buitengewoon gunstig is. Ten slotte hebben wij een hoofdbron van de hulpmiddelen van de vijandelijke staat in handen, en dat bezit stelt ons in staat, het optreden van franciseurs door zware oorlogsschattingen te onderdrukken. Ook maakt het bezit van Brussel het ons mogelijk, als wij er veldsteunpunt van maken, om Antwerpen beter het oog te houden.”

In het zuidwesten van België.

De Gentenaar zegt dat het Duitse leger, dat zich naar het zuidwesten begeeft, 50.000 man sterk is, samengesteld uit infanterie, cavalerie en artillerie. Vrijdagmorgen duurde de doortocht te Hekelgem bij Asse op de lijn van Aalst van 7 uur tot de middag.

Zij werden voorafgegaan door wielrijders, welke de telegraafdraden doorsneden en de buurttramlijn deden springen. Ze maakte de melkvaten buit uit een der rijtuigen. Pontonniers volgden hen. Van Hekelgem richtten de troepen zich naar Ninove en verder naar Doornik of Bergen. Het doel der beweging schijnt Valenciennes te zijn.

Aalst is overrompeld door een compagnie uhlanen, die zich hebben meester gemaakt van de stadskas. Tegen de middag kwamen er 12 te Kwatrecht. De wielrijders die zij ontmoetten, dwongen ze af te stijgen, waarna de banden werden doorgesneden. Een jongeman, Goelens, die weigerde stil te houden, werd doodgeschoten. De zoon van de bankier de Coene, van Aalst, werd gekwetst. Tweehonderd uhlanen zijn vrijdag te Wetteren aangekomen, waar ze de postkas hebben leeggehaald.

Ontsnapping van 800 Belgische soldaten.

De Nieuwe Gazet bevat het volgende levendige verhaal, beschrijvende hoe 800 Belgische soldaten uit Luik ontsnapt zijn :

Zaterdagavond zijn te Namen 800 Belgische soldaten aangekomen, welke rond de forten van Luik waren achtergebleven en als bij mirakel aan de Duitse troepen ontsnapt zijn.

Een officier verhaalt die aftocht aldus:

Wij bezetten de plaats tussen de forten van Chaudfontaine en Embourg. Wij waren een 600, behorende tot het eerste bataljon van het 34e linie. Het bevel de plaatsen tussen de forten te ontruimen, gegeven in de nacht van woensdag tot donderdag, werd door ons niet ontvangen, daar de brenger ervan ongetwijfeld gedood was en alle telegrafische en telefonische gemeenschap onderbroken was. Wij bleven dus afgezonderd te midden der Duitse troepen, die van alle kanten schoten en de forten kanonneerden. Zij wisten wel dat wij daar waren, maar durfden ons niet van te dichtbij aanvallen, daar de twee forten, tussen welke wij ons bevonden, tamelijk dicht bij elkander waren, en deze hun een heilige schrik inboezemden.

Onze toestand werd evenwel elke dag erger. Hele kolonnen Duitsers defileerden aan elke kant. Zij verontrustten ons nochtans niet, en hielden zich tevreden met nu en dan verkenners te sturen, om te zien of wij er nog waren. We hebben er een groot aantal van gedood of gevangen genomen en een grote buit gemaakt: paarden, automobielen, uitrustingen enzovoort. We hadden ons zo goed mogelijk verschanst, ons langs alle kanten tegelijk bewakend, wat de mannen verplichtte altijd op wacht te staan. Gedurende acht dagen en acht nachten sliepen wij niet; nu en dan viel een man, door vaak

overmand, in een loopgraaf met het wapen in de hand, in slaap. Op zijn hoogst hebben wij in die acht dagen elk enige uren rust genoten.

Het is ons voorgekomen van meer dan 30 uren achtereen in de loopgraven te blijven, steeds op loer, het gehoor gespannen, nu en dan ondersteund door liefdadige boeren, die ons wat eten en een glas bier brachten. We hadden gelukkig nog enige stuks vee voor het voedsel van onze mannen en we bakten brood, waarbij we de gist door bier vervingen.

Trots alles bleef de gemoedstoestand van onze mannen uitstekend. Zij vroegen maar om te strijden en we moesten ze zelfs tegenhouden, om te beletten dat ze zich te ver waagden.

Maar intussen hadden de Duitsers hun zwaar geschut aangebracht en ze bombardeerden de forten van Chaudfontaine en Embourg. Onze toestand werd meer en meer kritisch. De bommen vlogen over ons en hun brokken vielen soms als een regen op ons neer. We hadden gelukkig de tijd gehad eenvoudige schuilplaatsen te maken. Het was een aanhoudend en oorverdovend kanongebulder, dat noch in de dag noch in de nacht vertraagde. Onze forten boden overigens uitstekend weerstand. Maar wat ons betreft, wij zagen het ogenblik naderen waarop wij zouden verpletterd worden onder een stortvloed van schroot.

De toestand was niet meer houdbaar. Na onder ons beraadslaagd te hebben, besloten wij te pogen de vlucht te nemen. Het was misschien van Charybdis naar Scylla lopen. Want wij moesten door de Duitse linies, dicht bij de forten voorbij, die door onze vrienden bezet waren en die niet verwittigd waren. Deze moesten ons voor vijanden aanzien, wij moesten de Ourthe en de Maas over, waarvan de voornaamste bruggen vernield waren of door Duitsers bezet, en aldus onze troepen bereiken.

We vertrokken dus donderdag laatst, 's morgens vroeg. Het was werkelijk tijd, want nauwelijks hadden wij de plaats verlaten, of de Duitsers wierpen zich op ons. Een compagnie werd zelfs gevangen genomen. We bleven dus met omtrent 400, en een bataljon van een ander regiment, het 14e forteres, insgelijks vierhonderd man sterk.

Wij gingen naar de vallei der Ourthe, bestookt door de Duitsers, tegen wie wij ons herhaaldelijk verdedigden, totdat zij eindelijk de achtervolging opgaven. Wij bereikten de Ourthe bij Tilff. Maar de brug bestond niet meer. Wij zochten een doorwaadbare plaats en gelukten er in de andere oever te bereiken. We beklommen de hoogvlakte met beboste hellingen van Sart-Tilman, ons zo goed mogelijk verbergend.

Wij wisten niets van wat er gebeurd was tijdens de acht laatste dagen en wisten dus niets van de posities door de vijand bezet. Wij richtten onze schreden naar Bonnelles, waar we zonder hinder aankwamen, maar waar wij op Duitsers botsten, die zich gereed maakten om dit fort te bombarderen.

Wij joegen ze op de vlucht en zetten onze weg voort naar de brug van de spoorweg van Val-Saint-Lambert, welke volgens de bewoners der streek maar zwak door Duitsers bezet was. Ze was zelfs in het geheel niet bezet en we trokken er man voor man over, tussen de afdammingen, die men op deze plaats heeft gemaakt.

We moesten onder de beschutting der forten blijven. We verwittigden de forten van Flémalle, dat de soldaten die voorbijkwamen, Belgen waren. Wij trokken voorbij en deden hetzelfde wanneer we in de nabijheid kwamen der forten van Hologne en Loncin. Het was ongeveer 3 uur 's morgens wanneer wij te Awans aankwamen. We rustten een paar uren uit. Men meldde ons toen, dat de vijand ons geheel omsingelde. Hij viel ons echter niet

aan en we brachten zelfs de verkenners die men op ons had afgezonden, van het rechte spoor. Dit kostte ons enige gekwetsten.

In de namiddag begonnen de Duitsers het fort van Loncin te beschieten.

Onze toestand werd zeer hachelijk. Velen dachten dat ze ditmaal niet zouden ontsnappen; ofwel zouden we tot de laatste gedood worden ofwel zouden we ons moeten overgeven. Van dat laatste wilden we niet horen en besloten dat het beter was een wanhopige poging te doen. We lieten onze gekwetsten aan de zorgen van het Rode Kruis over.

Zodra het nacht was, brachten wij ons plan ten uitvoer. We moesten op onze stappen terugkeren en voorbij de forten van Hollogne en Flémalle trekken. We moesten ook nog het garnizoen verwittigen, want anders zouden ze ons voor de vijand genomen hebben, omdat er geen Belgen meer in de omstreken waren.

Niet zonder moeite gelukten wij er in en wij richtten ons naar Chaperon-Seraing, in de richting van Hoei, waar, volgens wij vernomen hadden, we de Belgen zouden terugvinden.

Maar we ontmoetten vooreerst Duitse ruitery, die we op de vlucht dreven.

We maakten zelfs krijgsgevangenen, waarvan we vernamen dat er een hele divisie uhlanen in de onmiddellijke nabijheid was.

We vermeden hen en kwamen in een dorp aan, waar we door heel bevolking met vreugde werden ontvangen. Wij durfden echter niet lang daar verblijven en vervolgden onze tocht naar Hoei, waar wij zaterdagmiddag aankwamen. We hadden gedurende 16 uren

gemarcheerd, zonder een ogenblik te rusten, alleenlijk om ons te verdedigen en metterhaast wat de eten.

Te Hoi vernamen we dat de Belgische troepen dezelfde morgen waren vertrokken en dat de Duitsers zich reeds hadden laten zien. We moesten dan dadelijk weer terug op weg zonder iets van het eten te hebben kunnen nuttigen dat men voor ons bereid had. Gelukkig kwam de statieoverste melden dat hij een trein zou klaarmaken, die ons tot Namen zou voeren. Een uur later hadden de uhlanen de statie van Hoi bezet. We waren dus maar juist intijds vertrokken.

Een zeppelin boven Mol.

Uit Mol werd op 21 dezer aan de Nieuwe Gazet gemeld:

Het was zowat 5 uur in de namiddag, toen het gerucht zich verspreidde, dat de Duitsers te Mol waren aangekomen.

Na de eerste schrik, nam de nieuwsgierigheid de overhand en op een twee drie kwamen de inwoners te voorschijn. Toen bleek dat hier inderdaad Duitsers waren. Maar alles bepaalde zich bij een uitstapje van een half dozijn officieren der kurassiers. Een hunner scheen vanwege zijn gezellen het onderwerp van veel voorkomendheid. Hij droeg een witte helm en een lange witte laken mantel. Het groepje had zich aan de stoep neergezet van het hotel der weduwe Cools. Doch plots werd ieders aandacht van de schitterende officieren afgetrokken.

Het geronk van een motor deed ieder opzien, en daar dreef statig een formidabele Zeppelin. Voor wie nooit een Zeppelin gezien heeft, is zijn verschijning in de blauwe lucht iets enigs en kan bijna gelijkgesteld worden met het verbazend effect dat het zicht van een eerste ijsberg teweeg brengt.

De Zeppelin scheen iets te zoeken en was slechts 150 meter hoog, zodat, waren hier enige schutters geweest, hij het daarboven niet lang had volgehouden. De Duitse officieren waren opgesprongen en zwaaiden met hun zakdoeken. Toen begon van aan boord des Zeppelins een heliotelegrafie te werken en toen ze blijkbaar deze seinen begrepen hadden, sprongen de officieren terug op hun paard en reden in volle vaart terug van waar ze gekomen waren.

Ik leg dit geval zo uit: dat in de groep een lid de keizerlijke familie aanwezig was en de Zeppelin opgedragen was, hem het gevaar van zijn uitstapje te laten zien en hem van hogehand bevel te geven om terug te keren.